

DE WANDELAAR

GEILLUSTREERD: MAANDBLAD

GEWIJD AAN NATUURSTUDIE, NATUURBESCHERMING, HEEM-
SCHUT, GEOLOGIE, FOLKLORE, BUITENLEVEN EN TOERISME —
ONDER LEIDING VAN A. V. FEY EN MET MEDEWERKING VAN
VERSCHILLENDE AUTORITEITEN IN BINNEN- EN BUITENLAND
— UITGEGEVEN DOOR A. G. SCHOONDERBEEK TE LAREN —

Foto Nol Binsbergen

Een ontmoeting in het rietland (Broedende fuut)

a

b

c

SCHUILHUTHERINNERINGEN (I) door SIMON DE WAARD

Met foto's van den schrijver

DE strandvogels hadden het dit voorjaar ('35) niet bijster getroffen met het weer. Week aan week blies een snijdende wind over de barre strandvlakte, een wind, die het fijne zeezand deed stuiven en de zee bij vloed ver het strand opjaagde, zoodat menig legsel verloren ging.

Maar de onfortuinlijke paartjes, wier eieren verstoven werden of wier legsel ten prooi viel aan het gulzige water, lieten zich door dezen tegenspoed niet ontmoedigen, doch begonnen welgemoed weer aan een nieuw en al bleef de wind, die machtige despoot, nog wekenlang zijn offers eischen, de vogels hielden dapper stand.

In de tweede helft van Juni vonden we in den aanspoelselrand nog wat verdronken eieren en dan viel het ons op, dat heel wat vischdieven hun nest in de hooge duinen, inplaats van op het strand gemaakt hadden. Maar dat was dan ook het eenige, dat nog herinneringen opwekte aan den voorbijen onheilstijd.

Met zoo mogelijk nog grooter genoegen dan in andere jaren bezichtigden we de goedbezette broedkolonies van de vischdieven, de groote sterns, de dwergsterns en de kluten. Op een afstand sloegen we door den kijker het interessante gedoe onzer gevleugelde vrienden gade; vooral bij de vischdieven, waarvan verscheidene paartjes

jongen hadden, heerschte een groote bedrijvigheid.

Op onze wandeling ontdekten we tusschen den rommel van den aanspoelselrand heel wat scholksternnesten en af en toe ook nestkuiltjes met drie zandkleurige eieren van het strandpleviertje. Ook op de schelpenvlakten nestelden heel wat van die aardige, blonde pleviertjes.

Op 'n begroeid gedeelte van het strand vonden we het prachtige legsel van een bontbekplevier en tot onze verrassing ontdekten we ongeveer een meter er vandaan ook 'n nest van een vischdief. De vier donkergevekte, grijze eieren van den bontbek lagen in een ondiep kuiltje, dat bekleed was met kleine schelpbrokjes en stukjes hout. De vischdief had al heel weinig werk van z'n nest gemaakt; hij had z'n ei ¹⁾ eenvoudig op wat verdroogde helm-sprietten gedeponneerd.

Ik was erg in m'n schik met onze vondst, want nu kon ik vanuit een schuilhut twee vogels tegelijk fotografeeren en waarnemen.

Een dag of wat later was mijn vriend Van den Oord zoo vriendelijk om 's avonds dicht bij de twee nesten een kuil te graven en daar een kist overheen

¹⁾ Het legsel van een vischdief bevat in den regel 2 of 3, soms 1 of 4 eieren. Het is me echter al dikwijls opgevallen, dat de meeste paren toch maar één jong grootbrengen.

d

e

f

„Plotseling komt er leven in den vischdief . . .”

te zetten, zoodat ik, toen m'n vriend me den anderen morgen er heen gebracht had, er maar in had te stappen. Doch heelemaal naar mijn zin was het niet: om beide nesten tegelijk scherp op het matglas te krijgen was het noodig, dat we de schuilhut verplaatsten. Jammer genoeg kon dat niet, want we hadden geen schop mee genomen, dus zat er niets anders op, dan dat wij één van de twee legsels lieten verhuizen, een experiment waar we ons nog nooit aan gewaagd hadden. In ieder geval kon ik, als ik merkte dat de vogel het nest in den steek zou laten, het zaakje direct veranderen. Kort en goed, we maakten ruim een halven meter dichter naar de schuilhut een kuiltje en legden hier de eieren van den bontbek in. Het oude kuiltje lieten we intact, alleen legden we er een blokje hout in, om de plaats op de foto's terug te kunnen vinden.

Nadat ik me geïnstalleerd had, verdween m'n vriend, met de belofte over een paar uur terug te komen. Hij zou zich dien tijd ten nutte maken met het zoeken naar een steenloopersnest. Weliswaar zijn steenloopers in ons land nog nooit broedend aangetroffen, maar we hadden al twee weken achter elkaar een paartje op eenzelfde plek van een schelpenvlakte gezien en daarbij gedroegen ze zich zoo eigenaardig, dat een heel klein beetje hoop op het vinden van een nest gerechtvaardigd scheen.

Zoals gezegd, m'n vriend verdween en ik zag met spanning de komende dingen tegemoet. Een paar minuten zijn verlopen en kijk, daar strijkt de vischdief vlak bij het nest (a). Wat een sierlijke vogel, zooals hij daar een onderdeel van 'n seconde met hoog opgeheven vleugels voor me staat. Op zijn korte pootjes dribbelt hij naar het nest en laat zich dan zonder eenige aarzeling, met de borstveeren wijd uit, op het ei zakken. De bontbek is nog niet te zien, wel hoor ik zijn helderen, fluitenden roep: „wuu-iet, wuu-iet”. Daar komt hij aangetrippeld; telkens staat hij even stil, pikt heel vlug iets van den grond op en rent dan weer verder. Hij komt steeds dichterbij, nu is de vogel vlakbij het oude nestkuiltje. Hij zet zijn borstveeren reeds uit en staart dan „stom verbaasd” naar het stukje hout, dat we in het kuiltje gelegd hebben. Hij draait er omheen en het lijkt wel, of hij op het stuk hout wil gaan zitten (b), maar neen, er gebeurt wat anders. Op een rennetje gaat hij naar den vischdief en blijft dan met een ruk vlak voor hem stilstaan. Ongetwijfeld ziet hij in den vischdief de oorzaak van het verdwijnen van zijn eieren. Ik krijg het idee, dat hij den vischdief er van verdenkt op zijn eieren te zitten en m'n vermoeden wordt nog versterkt, als ik zie hoe hij in een kring om het onverstoorbare sterntje heen draait. Dan blijft hij een tijdje dicht

„De bontbek kan niet lang achter elkaar stilzitten . . .”

bij den vischdief ineengedoken staan soezen (e). Tot er plots een veertje voorbij waait. De bontbek holt er achteraan, hij pakt het en ik zie, dat hij het inslikt. (Het inslikken van veertjes heeft waarschijnlijk iets te maken met de spijsvertering; meer vogels doen dit).

Het passieve is nu uit zijn houding verdwenen, bedrijvig rent hij heen en weer, telkens iets oppikend. Weer komt hij bij het oude nestplaatsje en blijft daar staan kijken. Ik zit in groote spanning; als hij weer wegloopt, zal ik maar opbreken en de eieren terug leggen.

Het is niet noodig, hij heeft de eieren gezien en rent er op af. Even steekt hij zijn snavel onder een eitje om het iets van ligging te veranderen en dan gaan zijn borstveeren wijd uit staan en behoedzaam zakt de bontbek op zijn legsel (d). Met driftige beweginkjes schudt de vogel zijn veeren en draait en schikt tot eindelijk de gewenschte houding bereikt is. Ineens staat hij weer op, loopt naar het oude nestkuiltje, maar komt toch direct terug naar de eieren en gaat nu zitten broeden. Na een poosje zie ik op een afstand van 'n meter of twaalf den anderen bontbek fluitend neerstrijken en wat gebeurt er? De broedende vogel staat op en rent al fluitend naar z'n wederhelft toe; met de veeren heelemaal uitgezet en met gespreiden staart draaien ze om elkaar heen. Ditzelfde heb ik in den paartijd

al een paar maal van bontbekken gezien (ook van een paartje kleine plevieren) maar dan als inleiding tot de copulatie. Ik vermoed nu, dat de ontmoeting van „mijn” bontbekken nog wel het paarinstinct bij hen opwekt, maar dat dit, omdat hun legsel voltallig is, onderdrukt wordt door hun broedinstinct.

Hoe dit ook zij, nadat ze een keer of wat om elkaar heen gedraaid hebben, loopt de laatstgekome op een afstand van een paar meter voorbij het nest en verdwijnt dan uit het oog; de andere keert weer terug naar de eieren, na eerst nog even bij het oude kuiltje gekeken te hebben.

Dan is er een tijdje niets bijzonders te zien. De bontbek zit in elkaar gedoken rustig te broeden (e) en ook de vischdief, die al dien tijd alleen even opgestaan is om z'n ei te keeren, zit kalm rond te kijken.

De bontbek kan schijnbaar niet lang achter elkaar stil zitten; na een minuut of tien loopt hij van de eieren af om iets op te pikken en nauwelijks teruggekeerd staat hij alweer op, neemt een klein stukje hout in zijn snavel (f) en werpt het dan met een ruk over zijn schouder weg. (Een op 'n spelletje lijkende vertooning, die ook bij andere vogelsoorten waargenomen is).

'n Poosje loopt de bontbek zoo houtjes-gooiend rond, gaat daarna voedsel zoeken, om na 'n minuut of wat weer zijn plicht te doen: de toekomstige bontbekjes op temperatuur houden!

b

Plotseling komt er leven in den vischdief; hij zit steeds naar boven te kijken. Vlak boven me hoor ik het vischdievengekluis: „Pierrrrrà”. De vischdief wordt afgelost; de broedende vogel vliegt weg en de aflosser strijkt bij het nest.

Nu moet ik toch lachen. Daar rent de bontbek met uitstaande vleugels en sleependen staart woedend naar den neergestreken vischdief en jaagt hem zoowaar op de vlucht. Op een afstand van enkele meters blijft deze toezien hoe de bontbek, die kleine nijdigaard, met zijn korte snavelkje aan het eenzame, bruine ei gaat staan pikken (*g*). Blijkbaar heeft hij dus nog geen vrede met den toestand, al heeft hij dan zijn eieren teruggevonden en wil hij zich nu, door het vernielen van het vischdievenei, ontdoen van de hinderlijke burens, die met zijn eieren aan het sollen zijn geweest.

Ongerust meen ik, dat het tijd wordt om me er mee te bemoeien; ik sla tegen de planken van de schuilhut en roep: „Hé daar, is het uit?” Of m'n vermanende woorden invloed hebben, of dat zijn woede bekoeld is, ik weet het niet, maar hij keert

naar zijn eieren terug en als even later de vischdief weer bij z'n nest neerstrijkt, blijft de bontbek zitten, alleen maakt hij wat binnensmondsche geluidjes.

'n Heelen tijd zitten de twee burens nu rustig te broeden (*b*) en als ik na 'n poos m'n vriend in de verte aan zie komen, is er niets bijzonders meer gebeurd, alleen is de bontbek nog een keer aan het houtjes-gooien geweest.

M'n vriend heeft helaas „onze” steenloopers niet terug gezien, maar hij heeft toch goed nieuws. Onderweg heeft hij het nest van een stormmeeuw gevonden en omdat we nog den heelen middag vóór ons hebben, zullen we de schuilhut daar heen brengen, in de hoop ook de stormmeeuw nog voor de lens te krijgen. Maar eerst leggen we de eieren van den bontbek in het oude kuiltje terug en op een afstand blijven we even wachten tot de beide vogels, bontbek en vischdief, weer zitten te broeden.

Dan sjouwen we samen met de kist over het breede strand, in de richting van de zee, waar het nest van de stormmeeuw op een van de lage voorduintjes moet liggen.

(Slot volgt)

g